

HUJAYRA KASALLIKLARI VA ULARNING SABABLARI

Hamroqulova Nargiza Komil qizi

“Zarmed” universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada hujayralarning turlariga xos bo'lgan kasalliklar xillari, ularning bir biriga o'xshashligi va farqlari yoritilib izohlangan.

Kalit so'zlar: Saraton, immunoterapiya, virusli yallig'lanish, autoimmun kasalliklar.

Hujayra kasalliklari – organizmdagi hujayralarning normal faoliyatining buzilishi natijasida yuzaga keladigan patologik holatlardir. Bu kasalliklar genetik mutatsiyalar, viruslar, toksik moddalar yoki autoimmun reaksiyalar natijasida rivojlanishi mumkin. Hujayralar kasalliklari saraton, neyrodegenerativ kasalliklar, immunitet bilan bog'liq kasalliklar va metabolik buzilishlar kabi turli shakllarda namoyon bo'ladi. Hujayra kasalliklarining asosiy turlari

1. Saraton Kasalliklari

Saraton – hujayralarning nazoratsiz o'sishi va bo'linishi bilan tavsiflanadigan kasalliklar guruhi. Bu kasallik odatda genetik mutatsiyalar natijasida yuzaga keladi va organizmning turli a'zolarida rivojlanishi mumkin. Saraton hujayralari normal hujayralardan farqli ravishda doimiy o'sib, metastaz hosil qilishi mumkin.

2. Neyrodegenerativ Kasalliklar

Neyrodegenerativ kasalliklar nerv hujayralarining o'limi yoki degeneratsiyasi natijasida yuzaga keladi. Bunga Altsgeymer, Parkinson va Xantington kasalliklari kiradi. Bu kasalliklar odatda oqsillarning noto'g'ri yig'ilishi yoki hujayra ichidagi toksik birikmalarning to'planishi natijasida rivojlanadi.

3. Autoimmun Kasalliklar Autoimmun kasalliklarda immun tizimi o'z hujayralarini noto'g'ri tanib, ularga hujum qiladi. Bu guruhga revmatoid artrit, qandli diabet (1-turi) va lupus kabi kasalliklar kiradi. Autoimmun kasalliklarning sabablari to'liq o'rganilmagan, ammo genetik moyillik va atrof-muhit omillari muhim rol o'ynaydi.

4. Metabolik Kasalliklar

Metabolik kasalliklar organizmning hujayralari energiya ishlab chiqarish yoki modda almashinuvida muammolarga duch kelganda rivojlanadi. Masalan, diabet va mitoxondriyal kasalliklar metabolik buzilishlarning keng tarqalgan shakllaridir.

5. Virusli Infeksiyalar

Viruslar hujayralarga kirib, ularning replikatsiya tizimidan foydalanib o'z nusxalarini yaratadi. Bu jarayon hujayralarning o'limiga yoki disfunktsiyasiga olib kelishi mumkin. OITS, COVID-19 va gepatit kabi kasalliklar viruslarning hujayralarga hujumi natijasida yuzaga keladi.

1. Gen Terapiyasi: Gen terapiyasi yordamida genetik kasalliklar yoki mutatsiyalarni to'g'rilashga harakat qilinadi. Bu usul kelajakda genetik kasalliklarni davolashning muhim yo'nalishi bo'lib qolishi mumkin.

2. Immunoterapiya: Immunoterapiya – immun tizimini saraton hujayralarini yo'q qilish yoki viruslarga qarshi kurashish uchun faollashtirish usuli. Bu usul immun hujayralarni kuchaytirish orqali kasalliklarni davolashga yordam beradi.

3. Kletkaviy terapiya: Kletkaviy terapiya regenerativ tibbiyotning asosiy yo'nalishlaridan biri bo'lib, unda bemorning o'z yoki donor hujayralari ishlatiladi. Bu terapiya ko'pincha suyak iligi transplantatsiyasi yoki jarohatlarni davolash uchun qo'llanadi. Hujayra kasalliklari organizmning normal ishlashiga ta'sir qiluvchi jiddiy muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Genetik mutatsiyalar, viruslar va immune tizimining noto'g'ri ishlashi bu kasalliklarning asosiy sabablaridir. Ilmiy tadqiqotlar va innovatsion terapiyalar ushbu kasalliklarni davolashda yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. ТАРКИБИДА М. и др. МЕХАНИЧЕСКИЙ СОСТАВ ПОЧВ РОМИТАНСКОГО РАЙОНА И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА ПЛОДОРОДИЕ ПОЧВ //DEVELOPMENT. – Т. 31. – С. 47.
2. Амонова Д. Б., Хамрокулова Н. К. К., Сулаймонов Б. Б. У. Методы независимой и творческой деятельности студентов в обучении биологии //Academy. – 2020. – №. 6 (57). – С. 16-17.
3. Хамрокулова Н. К. К. ФИЗИОЛОГИЧЕСКИЕ СВОЙСТВА ИНТРОДУЦИРОВАННЫХ КОРНЕВЫХ ЛЕКАРСТВЕННЫХ РАСТЕНИЙ БУХАРСКОГО ОАЗИСА //Academy. – 2021. – №. 1 (64). – С. 26-28.
4. Хамроева Н. К. К. Преимущества возможностей “smart education” в обучении биологии //Academy. – 2020. – №. 5 (56). – С. 50-52.
5. Norboeva U., Hamrokulova N. SOYBEAN-A NATURAL SOURCE OF PROTEIN //E Conference Zone. – 2022. – С. 79-81.
6. Хамрокулова Н., Мустафаева М. И. БИОИНДИКАТОРНОСТЬ- ИЗУЧЕНИЯ СТЕПЕНИ ЗАГРЯЗНЕНИЯ ВОД ПРИ ПОМОЩИ АЛЬГОФЛОРЫ БИОПРУДОВ //Национальная ассоциация ученых. – 2016. – №. 4-1 (20). – С. 102-103.